

СУТНІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЇЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Національний університет «Львівська політехніка»

***Анотація.** В даній статті розкрито поняття «облікова політика» як важливий інструмент організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Визначено, що облікова політика є важливим засобом досягнення різноманітних цілей підприємства, спрямованих на покращення його діяльності. Вона одночасно виступає і способом уніфікації облікових процедур та зниження їх трудомісткості, і інструментом управління витратами, доходами, фінансовими результатами підприємства, і засобом оптимізації податкового навантаження підприємства. За рахунок застосування облікової політики можна суттєво впливати на результати діяльності, показники фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, здійснювати ефективне фінансове та податкове планування. Метою облікової є надання повної, об'єктивної та достовірної інформації, яка б всебічно та адекватно характеризувала фінансовий стан підприємства та була корисною для прийняття управлінських рішень.*

Ключові слова: облікова політика; бухгалтерський облік; фінансова звітність; користувачі інформації; підприємство; формування облікової політики.

THE ESSENCE OF ACCOUNTING POLICY AND THE MAIN PROBLEMS IN THE PROCESS OF ITS FORMATION AT THE ENTERPRISES

***Abstract.** This article describes the concept of "accounting policy" as an important tool for the organization of accounting and financial reporting. It is determined that accounting policy is an important means of achieving various goals of the enterprise aimed at improving its activities. It simultaneously acts as a way to unify accounting procedures and reduce their complexity, as a tool for managing costs, income, financial results of the enterprise, and a means of optimizing the tax burden of the enterprise. Due to the application of accounting policies, it is possible to significantly influence the results of activities, indicators of financial stability, liquidity, solvency, to carry out effective financial and tax planning. The purpose of the accounting is to provide complete, objective and reliable information that would comprehensively and adequately characterize the financial condition of the enterprise and be useful for making management decisions.*

Keywords: accounting policy; accounting; financial statements; Information users enterprise; formation of accounting policy.

Формування ринкової економіки, наявність різних форм власності, розширення міжнародних економічних зв'язків українських підприємців є основою для впровадження в організацію бухгалтерського обліку облікової політики, яку підприємство визначає самостійно.

Поняття «облікова політика» закріплено законодавчо й офіційно введено до бухгалтерської термінології з початком реформи системи бухгалтерського обліку – 1 січня 2000 року. Статтею 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] облікову політику визначено як сукупність принципів, методів і процедур, які використовує підприємство для складання та подання фінансової звітності.

Основне значення облікової політики підприємства полягає в:

- упорядкуванні облікового процесу та лібералізації системи обліку на підприємстві;
- формуванні методики обліку майна, капіталу і зобов'язань, фактів господарської діяльності та результатів діяльності підприємства на основі загальноприйнятих принципів та правил;
- забезпеченні повною, достовірною та неупередженою інформацією менеджменту з метою здійснення ефективного управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та визначення стратегії подальшого його розвитку в майбутньому;

- забезпеченні формування та своєчасного надання інформації різним користувачам, яка міститься у фінансовій звітності;
- роз'ясненні користувачам внутрішньої і зовнішньої звітності конкретних правил та процедур ведення обліку та складання звітності;
- наданні обліку планомірності та послідовності;
- підвищенні ефективності ведення обліку на підприємстві [2, с.30].

Відповідно до Закону України від 16.07.1999 р. № 996- XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] підприємство має право самостійного визначення цілого ряду питань, які є складовими облікової політики підприємства, адже визначають організацію та методику облікового процесу. Підприємство самостійно:

- виділяє на окремий баланс філії, представництва тощо, які зобов'язані вести бухгалтерський облік;
- Обирає форму бухгалтерського обліку, яка являє собою систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних засад, встановлених цим Законом, та з урахуванням особливостей своєї діяльності й технології обробки облікових даних;
- розробляє систему і форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій;
- затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації;
- визначає та розробляє реєстри аналітичного обліку відповідно до обраної форми бухгалтерського обліку;
- визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів [3, с. 14-15].

Сьогодні на практиці виникає ряд проблем загальнотеоретичного та прикладного характеру, що ускладнюють процес формування облікової політики вітчизняними підприємствами та певною мірою нівелюють її важливість і значення. Основними з них є:

- недосконалість чинного законодавства та неузгодженість окремих нормативно-правових актів між собою;
- часті зміни чинних нормативно-правових документів;
- формальне відношення бухгалтерів до формування облікової політики;
- складність вибору найбільш економічно виправданого варіанту обліку чи оцінки конкретного об'єкту.

Більшість окреслених проблем лежить у площині нормативно-правового регулювання облікової політики і зумовлена наступним: неузгодженість окремих нормативних документів між собою; недоречність застосування окремих елементів облікової політики; не розкриттям або поверхневим розкриттям сутності і методики застосування окремих елементів облікової політики; відсутністю чіткої межі між поняттями «облікова політика» та «облікова оцінка».

З метою підвищення якості процесу формування облікової політики на рівні підприємства доцільно посилити контроль з боку державних органів управління за дотриманням ними вимог чинного законодавства та сприяти впровадженню інформаційних систем і технологій обробки облікової інформації, систематичному підвищенню кваліфікації працівників бухгалтерії [4, с.48].

Формування облікової політики підприємства залежить від інтересів різних груп користувачів облікової інформації і є одним з важливих етапів функціонування підприємства в ринкових умовах господарювання, адже від прийнятої облікової політики залежить не тільки фінансовий результат, а й фінансовий стан підприємства. Повне та правдиве подання інформації про фінансові результати і фінансовий стан підприємства у звітності значною мірою залежить від рівня формування та застосування облікової політики, яка би враховувала умови діяльності підприємства, організаційно-технологічні особливості тощо. Від уміло сформованої облікової політики залежить ефективність управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу.

Отже, облікова політика – це не тільки сукупність способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, але й вибір методики обліку, яка надає можливість використовувати різні варіанти відображення господарських операцій в обліку (залежно від поставленої мети). Облікова політика будь-якого підприємства повинна дотримуватись принципів організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 966 – XIV.
2. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики: Монографія. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.
3. Сторожук Т.М. Облікова політика підприємства: навч. посібник / Т.М. Сторожук. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2015. – с. 240.
4. Верига Ю.А., Кулик В.А., Ночовна Ю.О., Іванюк С.Ю. Облікова політика підприємства: навч. посіб.-К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 312 с.

Тесак Олександра Володимирівна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри обліку та аналізу, Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, e-mail: oleksandra_av@ukr.net

Хом'як Роман Львович, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та аналізу, Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

Tesak Oleksandra V. - candidate of economic sciences, senior lecturer of the Department of accounting and analysis, of National University «Lvivska politekhnik», Lviv, e-mail: oleksandra_av@ukr.net

Khomiak Roman L. - PhD Doctor, Associate Professor of the Department of Accounting and Analysis, Lviv Polytechnic National University, Lviv